

Səsi ilə ürəkləri fəth edən Müslüm Maqomayev

Dünyanı mahnıları ilə gözən və hər bir ifasında Azərbaycanı, onun gözəlliyini vəsf edən Müslüm Maqomayev bir ömür yolunda böyük bir sənətkar ömrü yaşadı. Mahnıları ilə, Azərbaycanı eldən-ədə tanıtması ilə. Hansı ölkədə olmasından asılı olmayaraq, böyük sevgi ilə Azərbaycandan söz açdı. Ey əziz anam, Azərbaycan! - deyərək, onu qucağında bəsləyən vətəni ülvə hissələri ilə dünyaya təqdim edəndə bir övlad sevgisini ifadə etmiş oldu.

Böyük musiqiçi idi Müslüm Maqomayev. Dildən-dilə düşərək, dünyanı klassik musiqisi ilə gözən sənətkar sanki ifası ilə bəşəriyyətin dilində danışmağı bacarırdı. Tərcüməyə ehtiyac olmadan qitələrə yol açan musiqisində insanları sanki biri-birinə yaxınlaşdırdı. Sərhətsiz musiqi dünyası ilə böyük bir məktəb yaratmış oldu. Bu məktəbdən çoxları keçdi, ona bənzəmək istədilər də. Amma Müslüm ola bilmədilər. Təkrarsız Müslüm Maqomayev. Onu bizdən çox da uzun olmayan bir zaman məsafəsi ayırsa da bu cismani yoxluq ruhi dünyalara bir soyuqluq gətirməmişdir. İstər ifası, istərsə də tərcüməyi-halı ilə nümunəvi bir ömür yaşadı. Onun keçdiyi şərəfli ömür yolunun səhifələri zəngin və oxunaqlıdır.

1942-ci ildə Bakı şəhərində dünyaya göz açan dünya şöhrətli müğənni Müslüm Maqomayev gənclik illərini Bakıda keçirib. İlk dəfə olaraq, 14 yaşında ikən Dənizçilər klubunda çıxış edib. Qeyri adi-istedadlı malik olan M.Maqomayev 19 yaşında Helsinkidə gənclər festivalında, 1963-cü ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti günlərində uğurlu çıxışları ilə şöhrət qazanıb. 1960-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solisti olub. Onun ən böyük arzularından biri İtaliyada təhsil almaq idi. Nəhayət, həmin gün yetişir və gənc Müslüm Azərbaycan Opera və Balet Teatrı tərəfindən "La Skala" teatrına təcrübə toplamağa göndərilir. O, hələ uşaqlıqdan Mattia Battistini, Enriko Karuzo, Mario del Monako, Tinna Ruffo kimi italyan klassiklərinin qramplastinkaları ilə maraqlanır, onlardan qiymətli vokal dərsləri alır.

O, gənclik xəyallarını gerçəkləşdirib və ona Çenarro Barro, Enriko Pyatsa kimi canlı korifeylərdən dərs almaq nəsis olmuşdu. 1950-ci illərin axırlarında, yeniyetməlik və ilk gənclik illərində Bakı məhəllələrindən birindəki heyətlərində, dostlarının arasında oxuyardı. Bakıda tayı-bərabəri olmayan bu bariton səsi eşidən hər kəs istər-istəməz ona diqqət kəsilir, bu səsin seyrindən çıxıb bilmirdi. M.Maqomayevin nadir səsi, qeyri-adi istedadı təbii ki, Azərbaycanın musiqi ictimaiyyətinin diqqətini də cəlb etmiş və məşhur dirijor və bəstəkar Niyazi ilə sıx təmasda olmuşdu. O, dövrünün təcrübəli pedaqoqlarından dərs almış, və beləliklə, dünya şöhrətli bir ifaçıya çevrilmişdir.

1966-cı ildə Parisin "Olimpiya" konsert salonunda ilk konsertini verir. İki il sonra 1968-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirir və 1969-cu ildə Sopotda keçirilən Beynəlxalq Mahnı Festivalında ilk mükafatını alır. 1975-ci ildə "Azərbaycan Dövlət Estrada-Simfonik Orkestri"nin bədii rəhbəri təyin edilib. Bu orkestrlə Sovet İttifaqının bir sıra şəhərləri ilə yanaşı Fransa, Bolqarıstan, Polşa, Finlandiya, Kanada və İranda konsertlər verir. 1970-ci illərdən heyətini estrada ilə bağlayıb və görünməmiş populyarlıq qazanıb. Keçmiş SSRİ-nin hər yerində çıxışlar edib, stadionlarda konsertlər verib, televiziya onun konsertlərinə geniş yer ayırıb, qramofon valları böyük tirajla buraxılır.

M.Maqomayevin sonrakı yaradıcılıq fəaliyyəti Moskva şəhəri ilə bağlıdır. Müslümün fitri istedadı burada çiçəklənməyə başlayır və

öz bəhrəsini bir sıra mahnıların ifasında görür. Moskvanın görkəmli bəstəkar-həğməkarları Müslümün səsine uyğun olan xüsusi mahnılar bəstələməyə başlanılır. Bunların sırasında "Buhenvald harayı", "Ruslar müharibə istəyirmi?" mahnıları, rus xalq mahnılarından: "Piter boyunca", "Mənim atlarım", italyan mahnılarından: "Luçiya", "Sorento" və s. xüsusi yer tutur. Bununla yanaşı, onun repertuarında Azərbaycan mövzusu da öz əksini tapır. Bunlardan Ü.Hacıbəyovun iki romansı - "Sənsiz", "Sevgili canan", həm də babası M.Maqomayevin "Şah İsmayıl" operasından Şah İsmayılın ariyasıdır. Ənənəyə sadıq qalaraq, M.Maqomayev öz bacarığını bəstəkarlıq sahəsində də müvəffəqiyyətlə sınayır. Bəstələdiyi mahnıların sırasında "Ey əziz anam, Azərbaycan!" öz layiqli yerini tutur. Bildiyimiz kimi, o, konsertlərinin əvvəlində və sonunda, o daima bu mahnını qüvvətli səslə və qüdrət hissi ilə ifa edirdi, bu da dinləyicilərdə böyük qürur doğururdu. Ötən əsrin 80-ci illərdə kinoda ölməz Nizami rolunda çəkilməyə təkliflər alır və onları qəbul edir. Beləliklə, Nizami obrazını özünəməxsus bir tərzdə oynayır və böyük müvəffəqiyyət qazanır.

Onun keçdiyi zəngin yaradıcılıq yolu dövlet tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Yaradıcılıq fəaliyyətinə görə, SSRİ və Azərbaycanın ən yüksək ad və ordenlərinə layiq görüldü. Qırmızı Əmək Bayrağı Ordeni, Azərbaycan Respublikasının xalq artisti, SSRİ xalq artisti, Xalqlar Dostluğu Ordeni, "Şöhrət" ordeni və "İstiqlal" ordeni ilə təltif olunur.1971-ci ildə haqqında "Oxuyur Müslüm Maqomayev" adlı film-konsert çəkilmişdir. Bütün bunlarla yanaşı, müğənni SSRİ Qırmızı Əmək Bayrağı və Xalqlar Dostluğu ordenləri ilə təltif edilmiş, SSRİ-nin xalq artisti adını almışdır. Böyük musiqçinin sənət dünyasına musiqi duyumu yüksək olan dinləyicilər müraciət edərək, sözün əsl mənasında ölməz musiqiçi olan M.Maqomayevin ifasında gözəl musiqi əsərlərini dinləyirlər. Hər zaman yaddaşlarda, qəlblərdə yaşayan böyük musiqiçi böyük səs xəzinəsini bizlərə bəxş etmişdir.

Zümrüd BAYRAMOVA